

УДК 504:656
Дерев'янка Т.А
доц. НАУ

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

Актуальність. Зріст використання широкого кола транспортних засобів, що використовують вуглеводневе паливо, привело до більшого загострення проблеми забруднення навколишнього середовища.

Мета дослідження полягає у аналізі поточної ситуації з викидами забруднюючих речовин у навколишнє середовище.

Сучасний стан екології країни є незадовільним. Це пов'язано з багатьма факторами, але основним є слабкість регулюючої ролі законодавства в області охорони навколишнього середовища.

Значний вплив на забруднення навколишнього середовища здійснює транспортна система. Досліджена за даними порталу Укрстат [1] динаміка викиду забруднюючих речовин наведена на рисунку нижче

Рисунок 1 – Доля викидів

Згідно з положеннями Податкового кодексу (підпункт 14.1.142. статті 14), пересувне джерело забруднення — транспортний засіб, рух якого супроводжується викидом в атмосферу забруднюючих речовин [2]. До

основних видів пересувних джерел відносять автомобільний, залізничний, водний та авіаційний транспорт. Зрозуміло, що основним забруднювачем довкілля в містах виступає автомобільний транспорт, значну частку якого складають транспортні засоби, що використовують екологічно «брудні» вуглеводні види палива. Половина автомобільного парку України – автомобілі екологічного стандарту Євро-0. Частка автомобілів, які відповідають стандарту Євро-5 та вище, не більше 5-6%. Але частка електромобілів постійно зростає, і станом на 1 січня 2023 року нараховано 46 830 електромобілів, що у порівнянні з кількістю аналогічних авто у 2018 році склало 256%.

Дослідження тісноти зв'язку між досліджуваними показниками з рисунку вище та динамікою кількості населення наведено у таблиці:

Таблиця 1 – Доля викидів

Показник	Доля викидів від пересувних джерел	Населення країни
Викиди від пересувних джерел	- 0,27194	-0,64796
Викиди від стаціонарних джерел	- 0,70040	0,957654

Результати кореляційного аналізу показують зворотну кореляційну залежність між викидами від пересувних джерел та долею викидів від цих джерел, що свідчить при зниженні кількості населення збільшення кількості транспортних засобів на вуглеводних видах палива в перерахунку на одну людину. Пряма достатньо тісна кореляційна залежність спостерігається між викидами від стаціонарних джерел і кількістю населення.

Автомобільний транспорт є джерелом небезпечних хімічних забруднень атмосферного повітря, водоймищ, сільськогосподарських зон, а також шуму та вібрації, що може впливати на стан здоров'я населення. Кожен автомобіль при згорянні 1 кг бензину використовує 15 кг повітря, зокрема, 5,5 кг кисню. При згорянні 1 т пального в атмосферу викидається 200 кг окису вуглецю. На частку автотранспорту припадає близько 55 % шкідливих надходжень загального обсягу, що включають понад 200 різних сполук, у тому числі: оксиди вуглецю, свинцю, азоту, формальдегіди, серед яких чимало мутагенів. Вирішити цю проблему можливо через широке використання транспортних засобів на електриці, виробництво і впровадження нових (альтернативних) видів екологічно безпечного пального, наприклад, водню.

Висновки. Досліджено динаміку викидів забруднюючих речовин, яка показала доцільність більш широкого впровадження в транспортну систему

країни екологічно «чистих» транспортних засобів. Відкритими для подальших досліджень залишились питання економічних та репутаційних втрат від використання «брудних» видів палива на більш поширених видах транспорту, а також вдосконалення законодавства з охорони середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Податковий кодекс України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>